

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83177

PODUREDNIŠTVO

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija Lir 28.000

Letna inozemstvo Lir 40.000

Letna inozemstvo, USA dol. 30

Poštno čekovni račun: štev. 11234499

Leto XXXVIII. - Štev. 35 (1915)

Gorica - četrtek, 11. septembra 1986 - Trst

Posamezna številka Lir 600

Bazovica ali naš odpor zoper diktaturo

Kristjani smo poklicani, da živimo v svetu, a ne za ta svet. Tako uči apostol Pavel. Nekateri so to razlagali, češ da se kristjani za svetne zadeve ne smemo zanimati. Zato je nekdo rekel: »Vam kristjanom nebesa, nam pa zemlja.«

Toda to je zelo napačno in se ne sklada z evangelijem, saj je Kristus 30 let preživel v Nazaretu kot delavec in se ukvarjal z vsakdanjim delom kot vsak Izraelc njegovega časa, in Marija Devica je gospodinjala kot vsaka izraelska mati in žena njenega časa.

Kristjani živimo v svetu in zato ne moremo biti brezbržni, kako je človeška družba urejena. To uči tudi Cerkev na zadnjem koncilu: »Koncil spodbuja kristjane, naj se vneto trudijo za vestno izpolnjevanje svojih zemeljskih dolžnosti in naj se v tem dajo voditi duhu evangelija. Motijo se tisti, ki spričo dejstva, da nimajo tukaj stalnega mesta, marveč iščemo prihodnjega, menijo, da zato svoje zemeljske dolžnosti lahko zanemarijo...«

V tej zavesti, da mora graditi tudi zemeljsko družbo, kristjan ocenjuje in sprejema, kar meni, da je dobro, in zavrača in skuša popraviti, kar meni, da je slabo, da je krivično.

ZNAČILNOSTI NAŠEGA ODPORA

Tako smo tudi primorski Slovenci med prvo in drugo svetovno vojno ocenjevali tedanji politični režim v Italiji in bili prepričani, da je do nas Slovencev in Hrvatov krivičen zlasti zavoljo nasilnega raznarodovanja in ker je kratil človečansko pravico do svobode. Kot ljudje in kot kristjani smo se zato zoper ta režim borili. Naš odpor je pa kmalu dobil dvojno obliko, zašel je v dvojno smer.

Duhovniki in večina laikov je bila za tih in nenasilen odpor. Ta se je odvijal predvsem v okviru Cerkve in njenih ustanov. Bil je to krščanski nauk v maternem jeziku po naših zakristijah, bili so to cerkveni zbori in petje v cerkvi; bila so romanja in cerkvene organizacije, zlasti Marijine družbe. Cerkev dejavnosti je režim dopuščal in teh smo se posluževali tudi kot odpor zoper raznarodovanje in diktaturo. S tem smo ohranjali vero in narodno zavednost.

Toda vemo, da je tudi ta nenasilen odpor imel svoje žrtve. V zapor in v internacijo so morali številni naši duhovniki in katoliški laiki (Ivan Refec, Srečko Refc, Polde Kemperle, Filip Terčelj, France Bevč in drugi). Žrtev tihega odpora je

postal tudi Lojze Bratuž.

Poleg tega nenasilnega odpora so nekateri menili, da je treba seči tudi po drugačnih sredstvih zoper tiranijo tedanjega režima. V ta namen so nastale razne tajne organizacije. Eden izmed članov neke take organizacije (dr. Sfiligoj) priča: »Šlo nam je v prvi vrsti za prepričanje, da je pravica slehernega naroda do obstoja sveta stvar; da ta pravica sloni na naravnem zakonu, ki je važnejši in močnejši od državne in je torej obramba slovenskega človeka in celotnega naroda popolnoma upravičena dolžnost.«

Slovenski narod naj bi zato stopil odločno v boj za narodni obstoj in razvoj, ki bi bil hkrati tudi boj za osvoboditev.

S požigom raznarodovalnih šol in s kakšnimi drugimi večjimi akcijami, ki bi ne bile povezane s človeškimi žrtvami, bi naš protest gotovo močno odjeknil v svetu in ga seznanil z našim tragičnim položajem.«

NI ŠLO ZA TERORIZEM

Tudi tem skupinam torej ni šlo za revolucijo ali za terorizem, ki nalašč meri tudi na nedolžne človeške žrtve, temveč za akcije predvsem manifestativnega značaja zoper metode in namene tedanje diktature v Italiji z nami Slovenci.

Toda vemo, da je ta drugi odpor zahteval še hujše žrtve: za mnoge dolgoletne zaporne kazni, za nekatere pa smrt. Dr. Sfiligoj poudarja, da tudi tu ni šlo za teroriste, ampak za narodne idealiste, ki niso hoteli človeških žrtev.

PUSTILI SO NAM ZGLEDE

Zakaj je prav, da se še vedno spominjamo tistih časov in tistih naših ljudi?

Predvsem, mislim, iz hvalečnosti, saj niso iskali in tudi ne dobili nikakršnega človeškega plačila ali nagrade. Zapustili pa so nam zgled, kako se mora človek boriti in tudi trpeti za to, kar meni, da je prav in dobro.

Drugi razlog je njihova vera v ideale. Verovali so v narodne vrednote, v tiste vrednote, ki so del človeške osebnosti in ki morajo biti zlasti del kristjanove osebnosti: to so materin jezik, domača kultura in običaji, demokratične svoboščine in spoštovanje človeške osebnosti. Vse to pa moramo mi kristjani vrednotiti v luči večnih resnic, zlasti končne poklicnosti kristjana, da kot božji otrok gradi tudi Kristusovo kraljestvo na zemlji.

(Govoril v Bazovici 6.9. dr. K. Humar)

Sv. oče na alpskih vrhovih

V soboto 6. in v nedeljo 7. septembra je sv. oče obiskal Dolino Aosta. Njegov obisk v tej alpski dolini je bil posvečen domači valdostanski Cerkvi in pa svečanostim ob 200-letnici prvega vzpona na Mont Blanc. Sv. oče je priletel v Val d'Aosta v soboto popoldne in ostal tam do nedelje zvečer, torej nekaj več kot 24 ur. Ob tem kratkem obisku se je srečal z domačini, ki jim je maševal v soboto in v nedeljo popoldne. Obiskal je tudi vojaško šolo. V nedeljo popoldne je pa napravil poseben podvig: s helikopterjem je preletel Mont Blanc ter nato pristal na 2300 m visokem vrhu Mont Chetif. Od tam je točno opoldne zmolil angelovo češčenje ter imel nagovor na evropske narode. »Naj bi Evropa znala premagati anahronistične napetosti in zastarele predsodke ter bi odkrila nagibe za svojo enotnost ter tiste vrednote, ki so jo naredile veliko v teku zgodovine. Evropa, ki je toliko prispevala za človeški razvoj v preteklih stoletjih, bo lahko tudi v tretjem tisočletju močan svetilnik kulture in napredka, če se bo vrnila k svojim koreninam krščanstva in humanizma.«

S te najvišje prižnice, s katere je kdaj kak papež govoril, je sv. oče apeliral na vse narode za mir v svetu. Ob spominu na nedolžne žrtve terorizma prav tiste

dni v Karačiju in v Carigradu je dejal, da se skrb za mir spreminja v zaskrbljenost pred sličnimi strašnimi dogodki. Gre za smrt bratov na potovanju, bratov v molitvi. Pri tem se človeška vest čuti prizadeto v svoji najgloblji notranjosti. Zato je treba storiti vse, kar je mogoče, da se naredi konec temu stopnjevanju terorizma.

Sv. oče je pa omenil tudi dogodek, ki ga letos obhajajo vsi alpinisti, namreč 200-letnico, odkar sta prva dva človeka stopila na Mont Blanc, najvišjo goro Evrope. To se je zgodilo v začetku avgusta 1786. Ta svojstveni podvig so že proslavljali in ga bodo še. Gotovo pa je sv. oče s svojim obiskom v Dolini Aosta in s svojim nagovorom na Mont Chetifu ter preletom Mont Blanca dal temu jubileju res svojstven pečat.

V Albaniji se oblast boji verske obnove

Novi voditelj albanske partije Raliz Alija je že ponovno pozival mladino na boj zoper ostanke »zastarele ideologije in proti zunanemu vmešavanju«. Gre za dve krilatici, s katerimi komunisti označujejo vere vseh vrst. Tudi v Albaniji so namreč opazili, da se obnavlja zanimanje za vero.

Draga '86 v jesenskih barvah

Mesec september je na Primorskem najlepši mesec v letu; grozdje zori, fige so sladke, vročina poncha in vsa narava se začne odevati v pisane jesenske barve. V ta prelepi jesenski čas se vsako leto, letos že enaindvajsetič, vključijo tudi Draga poleg številnih drugih prireditev v deželi. Toliko jih je, da marsikdo ne ve, za katero bi se odločil. Vendar vedno večje število je takih, ki se odločijo za Drago. Zanj se ne odločijo samo številni Tržačani, temveč premnogi iz celotnega slovenskega občestva, iz celega sveta. Ne vem, ali je še kje kak drug kraj, kjer bi se danes srečavali slovenski ljudje iz vseh krajev, kjer po svoji ali tuji volji bivamo. Tako si letos na Opčinah v parku Finžgarjevega doma srečal rojake iz vseh zahodnih držav Evrope, iz ZDA, Kanade, Avstralije, Južne Amerike in seveda iz Koroške, Goriške, Tržaške in zelo številne iz Slovenije oz. Jugoslavije. Podobno bo najbrž na sodni dan, ko se bomo prav tako zbrali iz vseh strani sveta. Vsi pa smo prišli, da slišimo letošnja predavanja in tudi zato, da se srečamo znanci in prijatelji, ki se morada že desetletja nismo videli.

POGOJI ZA USPEH DRAGE

Za uspeh Drage sta važna dva pogoja: vreme in pa predavatelj. Vreme je važno, ker se vsa predavanja vršijo na vrtu v senci vsako leto bolj košatih hrastov. Letos so imeli prireditelji z vremenom izredno srečo vse dni. Pri tem sem se spomnil na nekatere Drage v preteklosti, ko smo se v vasi Dragi stiskali pod lopo tamkajšnjega počitniškega doma ter poslušali predavatelje in kako je lilo z neba. Letos je izredno svetlo sonce pomagalo ustvarjati pravo razpoloženje med udeleženci pri celotnem programu.

Drugi pogoj za uspeh so predavatelji. Letos so vsi prišli iz Slovenije oz. Jugoslavije, le glavni celebrant pri nedeljski maši Ladislav Lenček je bil iz Argentine. Predavatelji so torej bili iz Slovenije in so zato govorili o Sloveniji in Jugoslaviji ter njunih problemih iz polpretekle zgodovine in sedanjosti. Naša zamejska problematika letos ni prišla do besede.

O SLOVENSKEM KLERIKALIZMU IN DRUGEM

Zapisal sem, da so se predavanja tikala predvsem slovenske polpreteklosti. S tem je v petek zvečer začel dr. Franc Miklavčič, pravnik in sodnik, sedaj v pokoju. V sobotno trenje v Sloveniji je stopil, ko sta Boris Pahor in Alojz Rebula objavila znani intervju z Edvardom Kocbekom o pokolu domobrancev. Tedaj je Franc Miklavčič zavzel stališče, ki ni bilo pogodu partiji, bil aretiran in obsojen; 19 mesecev je prebil v zaporu, da je tudi sam okusil, kam je kot sodnik obsojal krive in prva leta po vojni najbrž tudi nekrive, kot smo od drugih slišali, da se je takrat dogajalo.

Miklavčič naj bi govoril o Slovenski Cerkvi med Bogom in cesarjem. Za tem romantičnim naslovom se je skrivalo predavanje o slovenskem klerikalizmu. Ta je še vedno velik babbav za premnoge ljudi, ki vidijo v političnem udejstvovanju slovenskih katoličanov pod Avstrijo in v prvi Jugoslaviji le sence in napake. Teh je bilo gotovo veliko kot vedno v politiki, bile so pa tudi zasluge in pridobitve. Ker se je dr. Miklavčič v glavnem ustavil le pri sencah, je bil po predavanju deležen številnih kritičnih posegov.

Naslednja dan v soboto je bilo na vrst predavanje prof. Predraga Matvejevića. Predstavili so ga takole: profesor francoske moderne literature na univerzi v Zagrebu, sicer pa dober poznavalec slovenske kulture, bleščeč publicist in borec za širino in mednarodnih odnosih in za humanizem »civilne družbe«. Moral bi govoriti o »Matičnih dilemah med narodnostjo in državljanstvom«, in sicer v slovenščini, toda kot dober Hrvat je ves čas prosto govoril v hrvaščini, vendar precej razum-

Občinstvo posluša predavatelja prvi večer

ljivo, in se oddaljil od izbrane teme tako, da je govoril o številnih drugih stvareh. Beseda mu je tekla kot namazana, problemni se vrstili, a nobenega ni poglobil. Tudi kasneje pri debati ne.

MED TOTALITARIZMOM IN DEMOKRACIJO

V nedeljo je bilo najprej somaševanje, ki ga je vodil Ladislav Lenček iz Argentine, škofov vikar dr. L. Škerl je pa ob začetku prebral pismo tržaškega škofa L. Bellonija s pozdravi in voščili za letošnje Drago. Ladislav Lenček je lazarist in urednik revije »Katoliški misijonik«. V Buenos Airesu ima vidno mesto kot soustanovitelj Slovenske kulturne akcije in sedaj tudi kot njen predsednik. Toda največje zasluge ima g. Lenček za slovenske poveljne misijone. Že dvakrat je obiskal vse slovenske misijonarje in drži z njimi stalne pismene stike in tudi vse podpira z darovi, ki mu jih pošiljamo v Argentino.

Po maši je bilo dopoldansko predavanje dr. Draga Ocvirka. To je mlajši slovenski duhovnik in teolog (rojen v Celju leta 1951). Studiral je v Parizu in v Ljubljani. Sedaj je profesor na Katoliškem inštitutu v Parizu; občasno pa predava tudi teologom v Ljubljani. Predmet njegovega predavanja je bil »Blagodejna odvečnost krščanstva«. Pod tem dvomnim naslovom je razvil misli o sovjetskem boljševizmu in njegovem nasprotju demokraciji. V sredi stoji krščanstvo s svojo blagovestjo o človeku, ki »naj sprejema življenje kot dar, ga hvaležno pomnožuje ter mu daje nov polet in nove razsežnosti«. Ocvirkovo predavanje zasluži, da bi ga čimprej objavili, ker je škoda, da bi morali čakati celo leto, da izide v zborniku »Draga '86«.

PRIČEVANJE KOMUNISTA-PARTIJA

Naj zaključim to poročilo z zadnjim predavanjem v nedeljo popoldne. Zanj je vladalo veliko pričakovanje, saj je šlo za nastop komunista-partija Milana Apiha. Kaj bo povedal o svoji »Plovbi čez rdeče morje«? Priznam, da nas ni razočaral. Govoril je iskreno, odkrito in z ljubeznijo do zgodovinske resnice. Nasprotno temu, kar se je v mladih letih učil in pozneje tudi dolgo držal, da resnica je tisto, kar partija trdi. Posebno zanimiv je bil oris, kako je v zaporu v Sremski Mitrovici nastala živ-

Slinavka in parkljevka v Italiji

Slinavka in parkljevka je nalezljiva bolezen, ki napade govedo, prašiče, koze in ovce. Ta bolezen se je pojavila v raznih italijanskih pokrajinah. V naši deželi je menda še ni. Zaradi te bolezni je EGS prepovedal izvoz goveda, prašičev ter koz in ovc; prav tako tudi njihovega mesa. Prepoved velja od 1. septembra za tri mesece. Italijanski živinorejci bodo zavoljo tega utrpeli več sto milijard škode. Ukrep je pa potreben, ker se bolezen zelo rada širi.

soka partijska šola, skozi katero so šli skoro vsi poznejši bolj ali manj znani partiji, ki so izvedli v Jugoslaviji revolucijo pod plaščem osvobodilnega boja. Potrdil je, da so v tej »visoki šoli« komunizma vzgajali in učili v strogo stalinistično-leninističnem duhu in metodah. To so kasneje prenesli v svoje delovanje za časa revolucije in po vojni, ko je partija prevzela celotno oblast.

Osnovna načela te vzgoje so bila: Resnica je, kar partija trdi; in dobro je to, kar koristi partiji in revoluciji. Kdor se s partijo ne strinja, je kontrarevolucionar, belogardist, frakcionaš, fašist, izdajalec. Do fanatizma prežeti s temi nauki, so partiji izpeljali revolucijo in se polastili oblasti nad ljudstvom. »Bili so včasih še bolj stalinisti od Stalina samega,« je priznal predavatelj.

Dolgo je Milan Apih potreboval, da je prišel do spoznanja, kako perverzen je tak sistem, ki se polasti človeka v njegovi celoti in postane »šola za dresiranje«. Človek pa le zdresiran psiček.

NASA USODA JE V NAŠIH ROKAH

Tudi letošnja Draga je za nami. Kolikor sem mogel slediti, sem videl, da so bili predavatelji iz Slovenije zelo zaskrbljeni za prihodnost Slovencev kot naroda. Pri vseh njihovih izvajanjih je bilo to čutiti; bojijo se »balkanizacije, bojijo se »jugoslovenstva«, tj. stopitve v neki jugoslovanski narod, ki bi pa bil srbski oz. hrvaški po jeziku. Ne razumem, zakaj je potrebno govoriti celo o izginotju Slovencev in to v Sloveniji! Noben narod ne umrje, če sam noče umreti. Tudi nas Slovencev ne bo nihče zamoril, če se sami ne bomo zamorili. Naša usoda je v naših rokah in ne v rokah Srbov ali koga drugega. Toda ali smo še voljni obstati kot narod, ko pa morimo svoje nerojene otroke? Ne vem, če je res, toda trditi so mi, da v šempetrski bolnišnici vsak teden opravijo 60 abortusov. Slovenske matere in slovenski zdravniki pomorijo že več nerojenih otrok kot pa se jih rodi. Ker ni slovenskih ljudi, morajo pač prihajati v Slovenijo gostje z juga, saj bi sicer ne imeli ne slaščičarjev ne pometačev ne zidarjev ne delavcev za težja dela. Celu medicinskih sester bi primanjkovalo. V pretirani uživaški miselnosti je, po mojem mnenju, problem preživetja slovenskega naroda in ne v nevarnosti z juga.

Pa še nekaj. Zakaj se Slovenci med seboj bolj ne spoštujemo? Ponavljajo in ponavljajo se zgodbe, da prideš v gostilno v Sloveniji, naročiš kosilo ali večerjo v slovenskem jeziku, pa moraš čakati na milost in nemilost natakara. Ko si naveličan čakanja, naročiš po italijansko ali nemško istemu natakarku in ti postrežejo v nekaj minutah. Podobno je tudi po uradih in drugod. »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti,« so ponavljali naši dedje pod staro Avstrijo.

Tu so naše napake in nevarnosti bolj kot one z juga.

K. Humar

JOZKO PIRC

Aleš Ušeničnik in znamenja časov

Redka so v slovenski publicistiki izvorna dela o naših filozofih, kar velja še posebej za tiste mislece, ki danes ne tolmačijo uradne marksistične doktrine. Zato lahko še toliko bolj pozdravimo obširno delo, ki je izšlo letos spomladi v Ljubljani o našem velikem filozofu Alešu Ušeničniku, glavnem predstavniku novoholastične filozofije med Slovenci in očetu našega filozofskega jezika. Pod zgornjim naslovom je namreč izdal svojo doktorsko tezo na Lateranski univerzi v Rimu duhovnik Joško Pirc, ki je sedaj tudi asistent na papeški univerzi Urbaniana. Knjiga obsega skupno 456 strani velikega obsega.

Zapisi smo, da je delo posvečeno filozofu Alešu Ušeničniku. To sicer drži le do neke mere, saj avtor pravzaprav v bistvu raziskuje slovensko katoliško gibanje na Slovenskem od konca 19. do polovice 20. stoletja. V tem okviru seveda analizira vsestransko osebnost Aleša Ušeničnika kot glavnega katoliškega ideologa in misleca. Zato se njegove filozofije dotakne morda bolj obrobno, čeprav je vse na eni drugi način prežeto s filozofsko mislijo. Ne obravnava pa načrtno ali bistveno Ušeničnikove filozofije v ožjem pomenu besede. Zato bo tisti, ki bo to iskal, verjetno ostal razočaran.

PODOBA ALEŠA UŠENIČNIKA

Kdo je bil dr. Aleš Ušeničnik? Predno pregledamo Pirčevo delo, moramo vsaj bežno osvetliti figuro moža, ki je morda mladšim generacijam malo poznan in vendar tako pomemben za slovensko kulturo nasploh. Ušeničnik se je rodil leta 1868, umrl pa leta 1952. Študiral je predvsem v Rimu, nato se je v domovini posvetil študiju in filozofiji. Bil je v idealnem smislu Mahničev učenc in tudi od njega prevzel revijalno uredniško dediščino. Važno je zlasti njegovo urejanje dveh znanstvenih katoliških revij, ki sta Katoliški obzornik (dedič Mahničevega Rimskega katolika) in Čas. Sam je poučeval najprej v ljubljanskem bogoslovju, nato pa na teološki fakulteti nove slovenske univerze, katere je bil tudi nekaj časa rektor.

Postal je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Jugoslovanske akademije v Zagrebu in Papeške akademije sv. Tomaža v Rimu. Zapustil je veliko znanstvenih in drugih del, ki so v glavnem izšla v desetih zvezkih Izbranih spisov. Poleg izrazito filozofskih (kot Uvod v Filozofijo, Ontologija, Filozofija sv. Tomaža, itd.) je napisal zelo znano in lepo delo z naslovom Knjiga o življenju, kjer v skoraj literarno-umetniškem slogu proučuje veličino in namen človeškega življenja. Naj še omenimo, da je bil njegov brat dr. Franc Ušeničnik znan profesor moralke v Ljubljani.

Avtor pričujoče knjige je razčlenil svojo obširno študijo na tri velike dele, vsak izmed njih pa obsega vrsto poglavij.

Ni lahko v skopih obrisi podati celotno sliko Pirčevega dela, saj bi podrobno naštevanje vsebine ali citatov preveč zapolnilo ves ta zapis.

Ze v uvodnih besedah smo omenili jedro tega dela. Ne smemo namreč pozabiti, da gre za doktorsko disertacijo, ki je izšla v izpopolnjeni obliki. S tem pa ima študija nedvomno tudi vse lastnosti znanstvene raziskave; od velike kopice informacij do celotne znanstveno-bibliografske opreme, ki jo odlikuje ali pa — bremeni. Vsa ta »toilette scientifique« namreč povprečnemu bralcu onemogoča tekoče branje in ga morda od njega tudi odvrača. Res pa je, da je delo napisano predvsem za krog strokovnih poznavalcev slovenskega kulturnega, verskega in miselnega sveta med 19. in 20. stoletjem. In prav v tem je tudi njegovo bogastvo, saj npr. nudi ob koncu kar se da izčrpan in zajetno bibliografijo o Ušeničniku, ki je verjetno do sedaj še nismo take imeli (če izvzamemo Verbinčev knjižni Filozofski tokovi na Slovenskem).

UŠENIČNIK IDEOLOG

Podčrtali smo tudi dejstvo, da avtor v svojem delu ne osvetljuje toliko Ušeničnika-filozofa kot Ušeničnika-ideologa. Res je filozofska misel marsikdaj ali vedno indirektno prisotna, ko razpravlja o sociologiji, estetiki, o njegovem krščanskem socialnem aktivizmu ali solidarizmu, itd. Res pa je tudi, da se lahko tudi v Pirčevi študiji postavlja vprašanje, koliko je pravzaprav Ušeničnikova filozofija originalna in koliko je le prevzem splošne novoholastične miselnosti, ki ji je Ušeničnik vsekakor prav v slovenski filozofiji dal močno domovinsko pravico. Gotovo je, recimo, France Veber s svojo filozofijo bolj izvorno nastopil v naši filozofiji. Vse to pa v ničemer ne zmanjšuje vloge, mesta in zasluga, ki jih ima za

slovensko filozofijo prav Aleš Ušeničnik.

Knjiga Jožka Pirca se deli, kot že rečeno, na tri velike dele, ki že v samih naslovi nakazujejo obravnavano tematiko. Prvi del ima naslov »Aleš Ušeničnik in njegova doba«, kjer avtor začne z osnovnimi biografskimi in študijskimi podatki o Ušeničniku, prikaže njegovo vlogo profesorja in urednika ter že označuje čas, za katerega je značilna ločitev duhov na Slovenskem, nato vse tja do povojnega obdobja.

Drugi del ima za naslov »Pregled Ušeničnikovega odzivanja na znamenja časov po obdobjih«. V posameznih poglavjih tega dela knjige zasledimo razvoj Ušeničnikovega miselnega razvoja od Mahničevih vplivov do lastnega naziranja. Tu nam avtor razgrne veliko tem Ušeničnikovega ustvarjalnega delovanja. Med drugim zajame njegovo izoblikovanje katoliških načel (kar je potem našlo največ odmeva v znani Knjigi načel), govora je dalje o katoliški kulturi, o delu za visokošolce, prisotna je že politično-socialna problematika. Veliko je tudi govora o znanih katoliških mladinskih gibanjih v obdobju med obema vojnama (križarji, mladci, stražarji, idr.). Sem sodi tudi izdaja desetih zvezkov njegovih Izbranih spisov.

UŠENIČNIK IN ZNAMENJA ČASOV

»Vsebinska in vrednost Ušeničnikovega odgovora na znamenja časov« — to je naslov tretjemu delu knjige. V tem delu poglavlja in nadaljuje analizo že nakazanih problemov in aktivnosti našega filozofa, posebej pa še daje vsemu neko kritično noto. Sprememno besedo je delu napisal prof. Anton Strle, ki med drugim tudi opozarja na vlogo dr. Janeza Vodopivca, nekdanjega Ušeničnikovega slušatelja v Ljubljani, ki je lahko z marsikaterim pričevanjem obogatil to knjigo.

Morda bi še posebej opozorili na nekatera vprašanja, ki jih avtor posebej poglavlja in nato osvetli tudi v zvezi s širšo slovensko zgodovinsko in družbeno problematiko. Zanimivo so npr. deli o odnosu Ušeničnika do takratnih socialnih in tudi političnih situacij. Odnos zlasti do bližajočega se komunizma in do pojava krščanskega socializma, ki je imel prav na Slovenskem dvoletno ter še danes polemično vlogo. Zanimiv je prikaz njegovega pojma o krščanskem solidarizmu, ki je v njem videl najboljši odgovor za rešitev socialnega vprašanja (toliko je njegovih spisov o tem, zlasti Sociologija) v duhu znanih socialnih enciklikov Leona XIII. in Pija XI. Ušeničnik izhaja iz vsega tega kot vodilen katoliški ideolog svojega časa, ki je imel tudi vse zaupanje ljubljanskih škofov Jegliča in kasneje Rožmana. Vedno je v njem vodilna nit strogosti poslušnosti Cerkev, njegov »sentire cum Ecclesia«.

Nadalje izstopa Aleš Ušeničnik kot veren poznavalec in kritičen opazovalec celotnega slovenskega kulturnega življenja, zlasti v umetniškem, literarnem (v mladosti je tudi sam nekaj pesnikoval), psihološkem in v širšem znanstvenem smislu. Bralec bo nedvomno veliko odnesel iz teh zapisov. Morda so včasih preveč natrpani, delno tudi fragmentarni ali kje nepoglobljeni; vsekakor pa iz celote Pirčeve knjige diha velika ljubezen do obravnavanega avtorja in do širše duhovne in socialne problematike.

Ušeničnik je neke sam zapisal, da se posveča filozofiji ne zaradi kake osebne znanstvene ambicije, ampak zato, da s filozofsko in miselno globino služi drugim in zlasti slovenski družbi. V tem je vidna filozofova želja, da vse premotri »sub specie aeterni«, z zornega kota večnosti oz. krščanstva. In v tem smislu in tem duhu preceňuje celotno duhovno dogajanje na Slovenskem med koncem 19. in prvo polovico 20. stoletja.

Dr. Joško Pirc je s svojo temeljito študijo vsekakor bistveno doprinesel k poznavanju in — zakaj ne? — tudi občudovanju tega velikega slovenskega filozofa, ki lahko tudi naši dobi (kot Tomaževa »philosophia perennis«) marsikaj da in pomeni.

A. B.

Pomoč Cerkvam v socialističnih državah

Glasilno ustanove »Cerkev v stiski« poroča o podpori, ki jo pošilja za pomoč bogoslovcem v socialističnih državah. Tako so na Češkoslovaško poslali 766.500 dolarjev za vzdrževanje duhovnikov in redovnic. Bogoslovnih knjig pa so poslali v vrednosti 505.000 dolarjev.

V Litomerikah se je za bogoslovje prijavil 101 kandidat. Toda ker so državne oblasti omejile število bogoslovcem na določeno število, je 30 kandidatov moralo zapustiti bogoslovje, češ da ni prostora.

Kdaj bomo Slovenci pisali v cirilici?

(OD NASEGA DOPISNIKA)

Ze nekaj let je tega, kar je po Ljubljani krožila šala, ki bi kdaj utegnili postati zelo resna: šala o tem, kaj da bo rekel zadnji Slovenec pred smrtjo. Zavzdihnil bo: »E odoh i ja...« (Odšel sem tudi jaz).

Zelo je verjetno in iskreno upamo, da ta šala vsaj še nekaj stoletj ne bo uresničljiva. V sedanji gonji centralistov, unitaristov, federalistov in Srbov nasploh pa se vendarle zdi, da bi mnogi naši sodržavljanji po Jugoslaviji radi čimprej doživeli uresničitve omenjene šale.

Vsi vemo, kako južnoslovanski narodi gledajo na demokratično prebujanje v Sloveniji; prebujanje, to je posebej treba poudariti, do katerega prihaja kljub temu, da je še danes tudi v Sloveniji na oblasti partija. Ta je dejansko na oblasti samo še formalno; nikakor pa ni (več) predstavniki ključstva, ker želje ljudi, zlasti mladi in izobražencev, se kažejo v zahtevah slovenskih delegatov na zveznih kongresih in ne v govorih slovenskih političnih voditeljev.

In ker južnoslovanski narodi reagirajo na slovenske demokratične težnje tako, da Slovence označujejo za rušilce revolucije, bi se takih Slovencev radi čimprej na kak način rešili.

Da bi ne bilo posploševanja: razgledani in demokratično osvješeni so tudi mnog Srbi, Hrvati in drugi; njihovi voditelji pa tiste manj razgledane potegnejo na svojo stran s svojimi govorniški tiradami, in to v slogu: »Pa kaj hočejo ti Slovenci?«

Pravi prijatelj oni dan, kako so se peljali z vlakom z Jesenic v Ljubljano. V oddelku je sedela tudi ženska srednjih let, ki je po njegovi presoji govorila nek južnosrbski dialekt. Za sogovornika je imela dva Hrvata (po narečju iz Hrvatskega Zagorja). Ženska je bila »nacionalno silno aktivna«, Hrvata pa sta v glavnem molčala ob njenih narodnostnih modrostih.

Ob pogledu na gorensko pokrajino se ni mogla premagati, da ne bi kritizirala, kako so Slovenci zapravljali denar za zidanje tolikerkih cerkvic; po vseh gričkah so posejane! In je pristavila: »Po Jugoslaviji ljudje stanovanja ne dobijo, tu so pa cerkve zidali!«

Ženska po vsej verjetnosti ne ve za njihove »Obrovec« pa »Feni« in druge »gospodarske« naložbe, ki jih mora zdaj plačevati predvsem razviti del Jugoslavije; tudi tisti del, ki njegovo krajino krasijo cerkvice.

In pri tem ne le ženska iz vlaka, še mnogi drugi ne vedo, da nihče od tistih, ki so »Obrovac« in »Feni« zagrešili, ni šel v zapor. Denar za nerazvite je pa pritekal tudi iz »dežele mnogih cerkvic«.

Potem, je pripovedoval prijatelj, so ob progi gledali napise na postajah. Omenjena ženska je čutila neustavljivo potrebo po takemle komentarju: »Po vsej Jugosla-

viji lahko prebereš ime postaje v cirilici, samo Slovenci so nekaj posebnega, samo oni se obnašajo, kot bi cirilice ne bilo...«

Da ženska o Sloveniji, o njeni zgodovini in kulturi ni vedela ničesar, je očitno...

Ampak!

O zgodovini Slovenije tudi Mussolini in Hitler nista vedela kaj dosti, pa sta vseeno ukrepala »po svoje«.

Tako po svoje ukrepajo tisti delavci iz drugih jugoslovanskih republik, ki v Sloveniji zahtevajo, da se z njimi govori v srbohrvaščini, češ da so v »svoji državi« in da ne bodo govorili »lokalnih jezikov...«

In marsikateri Slovenec je res moral sredi Slovenije govoriti v južnoslovanskih jezikih, ker bi sicer po »lepi« južnoslovanski navadi okusil ostrino balkanskega boda. Prav zanimivo bi bilo nekega dne povezati šopek takih zgodbic; lepo aranžiranih z vsemi dokazi in argumenti, kakopak!

In prav to bomo nekega dne tudi naredili...

Vrnimo se spet na vlak! Torej: bomo

napise na železniških postajah pisali v cirilici?

Nemščino, kot je znano, se slovenski srednješolci že učijo iz srbohrvaških učbenikov.

Ni bojzani!

Slovenska zaveza, tudi državna, pa državotvorna, se prebujala! Mladinski zvezni kongres je bil le prvi poskus predstavitev te zavesti drugim jugoslovanskim ljudstvom. Četudi so bili slovenski mladinci na kongresu »popljudani«, so jih idejno-politično in narodnostnozgodovinsko osvješeni Beograjčani objemali, taksisti pa menda brezplačno prevzajali po Beogradu.

In — še kar naprej bomo pisali v latinici...

In — navljub zahtevam črnogorskega delegata na partijskem kongresu, naj se v vsej Jugoslaviji uvede enoten, jugoslovanski, to je srbski jezik. Pa navkljub enako pobožnim Bulatovićevim željam...

Je pa prav, da Slovenci cirilico poznamo; vsaj lahko preberemo, kaj »cirilski narodi« načrtujejo z nami...

Teden terorizma

Pretekli teden bi lahko imenovali teden terorizma. Zlepa se namreč ni v tako kratkem času zgodilo toliko atentatov.

V KARAJIU

Začelo se je na letališču v Karajiu v Pakistanu. Skupina arabskih teroristov se je prikradla na ameriško potniško letalo (jumbo) in ga zaplenila. Ves dan so potniki čakali v strahu, kaj bo z njimi. Zvečer je v letalu zmanjkala luč in začel se je poboj. Atentatorji so na slepo streljali na potnike. 19 je bilo mrtvih, nad 100 ranjenih. K sreči se je večina rešila skozi zasilne izhode.

V CARIGRADU

Naslednji dan je prišla vest o pokolu v judovski sinagogi v Carigradu. Bila je sobota in pobožni Judje so se zbrali k molitvi. Nekaj arabskih teroristov je stopilo v sinogogo in takoj začelo streljati in odmetavati bombe na molilce. Nad 20 je bilo mrtvih, rešil se je samo deček, ki se je delal mrtvega.

KÖLN IN PARIZ

Od nedelje na ponedeljek je bil izvršen atentat na sedež protispionajne službe v Kölnu. Materialna škoda je velika, človeških žrtev k sreči ni bilo.

Istega dne so postavili bombo v Parizu pred sedežem obšinskih pošt. Bil je en mrtev in več ranjenih.

FILIPINI IN ČILE

Na Filipinih je skupina mohamedanskih

levičarskih skrajnežev odvrгла bombe v cerkvi, kjer se je ravno vršil poročni obred. Precej je bilo mrtvih in ranjenih.

V Čilu so v ponedeljek izvedli atentat na predsednika Pinocheta. Ko se je vračal v Santiago s kratkih počitnic ob morju, je padel v zasedo. Na nekem ovinku je skupina levičarskih teroristov (10 ali 12) počakala kolono avtomobilov, ki so spremljali predsednika, in začela z vseh strani nanjo streljati. Štirje avtomobili so bili uničeni in spremljevalci mrtvi ali ranjeni, le Pinochetov avtomobil se je rešil, predsednik sam pa je bil le lažje ranjen. Takoj so oklical obsedno stanje za tri mesece.

Korenine sodobnega terorizma so verski fanatizem pri muslimanih, stalinistični fanatizem pri levičarjih, nacionalistični fanatizem pri organizacijah ETA in IRA, za njimi pa stojijo nekatere države, ki terorizem finansirajo.

Zamere pri pravoslavni Cerkvi v Romuniji

Romunska pravoslavna Cerkev je izgubila svojega patriarha Justina, ki je pred kratkim umrl. Romunsko pravoslavno Cerkev je vodil od leta 1977. Bil je učen teolog in je znal dobro veslati s tamkajšnjimi oblastmi, ki tudi do pravoslavne Cerkve niso dobro razpoložene. K pravoslavju se prištevajo 80% Romunov.

V državi pa je bilo tudi poldrug milijon uniatov, to je kristjanov vzhodnega obreda združenih z rimsko Cerkvijo. Imeli so svoje škofo in duhovnike. Po vojni so tudi v Romuniji kot v Sovjetski zvezi prisilili uniate, da so prestopili v pravoslavje. Sv. oče je ponovno zahteval, naj dovolijo, da se uniatka Cerkev obnovi. To pa je po kojni patriarh zameril Vatikanu, češ da se vmešava v notranje zadeve romunske pravoslavne Cerkve. Prav tako ni bilo po volji pok. patriarhu, da je sv. oče imenoval nekega romunskega duhovnika za škofa v Romuniji za katoličane, ki so še ostali. Vendar se številni pravoslavni popi v tem oziru niso strinjali s svojim patriarhom.

Cerkev v Romuniji je pod stalnim pritiskom socialističnih oblasti. Ustanova »Cerkev v stiski« pa že 25 let podpira bogoslovce in duhovnike v tej državi, zlasti člane nemške in madžarske manjšine. Tako se dogaja, da tako eni kot drugi nimajo pomanjkanja duhovnikov. V Albi Juliji je 154 bogoslovcem in vsi dobivajo letno podporo 200 dolarjev od ustanove »Cerkev v stiski«.

Pregledovali bodo diplomatske kovčke

V tork zvečer je italijanska vlada sprejela ukrep, ki je zelo nenavaden, in sicer da bodo odslej naprej z detektorjem pregledovali tudi diplomatske kovčke. S to napravo preiskujejo vse kovčke potnikov in tudi potnike same, ko se javijo pri vkrcaju za letala. Diplomati so bili do sedaj od tega izvzeti. Italija je pa sklenila, da odvzame to prednost diplomatom in njihovim kovčkom.

V Evropi je Italija prva, ki je sprejela tak ukrep. Razlog je sum, da se orožje in strelivo za teroriste prevaža tudi v diplomatskih kovčkih nekaterih arabskih držav (Libija, Sirija, Iran). Notranji minister Scalfaro je dejal: »Ukrep noče biti žaljiv do nikogar, saj se nima česa bati, kdor ima mirno vest.«

Dr. Peter Urbanc

CASTROVA KUBA

Fidel Castro je obhajal 60-letnico. Za kubanski narod komaj razlog za veselje. Politična diktatura, zaton mnogih osebnih svobodčin, vojaške avanture in gospodarski zastoj so posledice 27 let komunizma. Trdnost Castra se more primerjati s Titovo, s katerim nosi mnoge sličnosti. Na oblast je prišel Castro s prevaro, ko sam pove: »Ako bi mi, ko smo začeli z gverilo, bili poznani kot radikalni levičarji, bi tisti, ki se nam danes upirajo, že takrat krepko udarili.«

Nič manj kot dva milijona Kubancev je zbežalo. Premnogi še vedno čakajo na možnost zapustiti Kubo. Castro je pripravljen dovoliti odhod tisočem; z emigracijo je problem domače opozicije in ekonomije omiljen. Edinstven je primer treh tisočev kriminalcev in umobolnih, ki jih je Castro pred leti poslal v ZDA kot politične begunce. Amerikanci bi jih radi vrnil, Castrov pogoj pa je, da se ustavi kubanski radijski program iz Washingtona. Kot Tito, ki je svoj čas rekel, da si SFRJ na področju kršitve človeških pravic nima kaj očitati, je Castrovin pogoj povsem enak, ko je v Havani leta 1985 trdil: »Sovražniki revolucije ne morejo dokazati niti enega samega primera mučenja pripornikov, slabega postopanja ali izginotja.« Tako so se javili bivši priporniki, ki sedaj žive v izgnanstvu, s pričevanji. Frančiškan Miguel Angel Lored, po rodu Kubanec, je pričal o svojem procesu, obtožnica povsem izmišljena, advokata je dobil pet minut pred procesom. Krivični sodbi so sledila leta stradanja, pretepanja. Njegova prava krivda je bila, da je imel preveč vpliva na mladino; izpustu iz ječe je sledila težka avtomobilska nesreča, krivec

šofer pa ni bil niti zaslisan. Po pogajanjih z redovnimi predstojniki je sledil »prostovoljni« odhod s Kube. Cerkev stodoletno katoliškega naroda je reducirana na 70.000 aktivnih vernikov. Vlada teti uničeni Cerkvi nudi sedaj pogajanja, ustanovitev verske komisije...

Na družbeno gospodarskem polju se režim hvali, da je uvedel univerzalni zdravstveni sistem, da ni brezposelnosti. Vse to in še več, kot kar bi c teku 27 let prinesel tudi odprt demokratični sistem, je plačano s strašnim pomanjkanjem hrane in drugih predmetov. Kuba je verjetno edina država, ki ima karte in kupone za hrano, -tekstil in cel kup drugih stvari. Kubanski peso je na prostem trgu vreden manj kot 10% uradne veljave.

Sovjeti Kubo krepko podpirajo, rabijo jo za razne vojaške akcije v Afriki in za politično in vojaško bazo pred vrati ZDA. Najnovejša pogodba veže Sovjete na odkup preko 4 milijonov ton kubanskega sladkorja po 12 centov dolarja, to je več kot dvojna svetovna cena. Istočasno bo Sovjetska zveza prodala Kubi 13 milijonov ton nafte po 39 dolarjev za tono, to je komaj 40% svetovne cene. K temu je dodati še razne druge podpore in končno najnovejše posojilo Sovjetske zveze v znesku 4 milijard dolarjev za prihodnjih pet let. Za Sovjetsko zvezo je Kuba zelo drag zaveznik, še posebno ko je tudi sovjetska ekonomija v težavah. Za nafto bodo dobili 7 milijard manj kot v letu 1985, žita so prideli samo 180 milijonov ton in črno bilo je zaenkrat stal 3 do 4 milijarde. Ali si more Sovjetska zveza privoščiti še eno Kubo v Nikaragvi?

Utrinki s taborov slovenskih tržaških skavtov

Počitnice se iztekajo in marsikdo bo v teh dneh morda s kančkom otožnosti pomislil na svetle poletne dneve, ko se je sončil na kaki prijetni peščeni plaži ali ko se je podajal na kako turo, morda kje v slovenskih Alpah.

Za večino slovenskih tržaških skavtov in skavtinja bo ta zadnji obračun letošnjih počitnic gotovo prikladal v spomin kako veselo uro ali vznemirljivo doživetje na taboru.

TABOR PRI ILIRSKI BISTRICI

Blizu naselja Brce pri Ilirski Bistrici, tam na ravnem in prostranem travniku ob potoku se jih je zbralo 52, ki so si postavili svoje šotore. Z ramo ob rami so delali in živeli skupaj skavti in skavtinja iz Devina, Nabrežine, Sv. Križa, Mačkoli, od Sv. Ivana, iz Rojana in Barkovelj. Po prvih dnevih, ki so navadno naporejši od drugih, saj je treba postavljati taborne objekte, so se taboreči s svojim vodstvom, ki mu je načelovala Olga Tavčar, odpravili na prve izlete. Še prej pa so se vodili tako rekoč »strokovno potepali« po bližnji okolici, stopili so do ljudi in jih povpraševali za zanimivosti kraja, kjer se nahajajo. Prvi vidnejši podvig je bila osvojitve Snežnika. Ob tem celodnevem izletu so obiskali tudi staro lovsko postojanko Mašun in pa Knežak, kjer so si ogledali osnovno šolo in spomenik NOB. V teku tabora so izvidniki in vodnice šli tudi v Prem, rojstvo vas Dragotina Ketteja, in si mimogrede ogledali še grad. Spet drugič so obiskali vas Pregraje v Brkinih in tovarno Lesonit.

Veliko zabave in splošne dobre volje je nudil zelo uspeli športni dan. Najprej so se po skupinah morali pomeriti v raznih spretnostih po zgledu iger brez meja, nato pa so bile na programu še tekme v med dvema ognjema, odbojki, nomogetu in še v teku v vrečah. Najboljše se je ta dan izkazala skupina Kormoranov in Gamsov. Tipični skavtski lojalni dvoboj, ki mu pravimo skalp, je prišel v poštev pri veliki igri, pri kateri je bilo treba poiskati zaklad. Do njega pa si lahko prišel, ko si nasprotnikom izmaknil navodila poti.

Za duhovno rast taborečih je na taboru A v Ilirski Bistrici skrbel g. Dušan Jakomin, ki je s pomočjo vodstva pripravil dan zbraniosti. Še posebno je treba omeniti, da so na taboru imeli sveto mašo za umrle skavte.

PRIJATELJSKI OBISKI

Tabor A bo menda zaslovel kot tisti tabor, ki je imel letos največ obiskov. Skoraj vsaj dan so bili tam vaščani, predvsem mladina, ki je zelo rada prisostvovala tabornim ognjem, tako da so bili praktično vsi taborni ognji posvečeni tudi njim. Veliko stikov je bilo s tamkajšnjimi taborniki, s katerimi so izmenjavali izkušnje in soočali poglede na vzgajanje mladih. Lepo presenečenje je bil obisk g. škofa Lovrenca Bellomija, ki si je letos ogledal oba tabora izvidnikov in vodnic. Vsem je namenil nekaj besed in jih še enkrat pozval, naj se utrjujejo v gojenju plemenitih idealov, ki jim jih nudi skavitizem. Tako je spomnil tudi na besede papeža Janeza Pavla II. 14 tisoč taborečim italijanskim skavtom v Piani di Pezza v Abrucih.

ZIVLJENJE NA TABORU V STRANJAH

Na velikem travniku v Stranjah pri Kamniku pa je svojih 15 dni v naravi preživelo 70 izvidnikov in vodnic s Proseka-Kontovela, Opčin, Repentabrad, od Sv. Jakova, Sv. Vincencija, iz Škednja in s Kolonkova. Tudi tu so prve dni v veliki sončni pripeki postavljali zgradbe. Dela so »nadzorovali« načelnik Marijan Kravos in vsi ostali voditelji. Oddiha ni bilo niti v naslednjih dneh, saj so tudi v taboru B odkrivali okolje in se porazdelili v interesne skupine: eni so se zanimali za arhitekturo in spoznali umetnost znanega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika, ki se kaže v vaški cerkvi. Drugi pa so po zanimanjih izbirali npr. med zgodovinsko, etnološko, meteorološko skupino itd.

In tu so bili že prvi pohodi v Kamniške Alpe. Grintovec in Kamniško sedlo sta bila za marsikoga trd oreh, a občutek, da si dosegel cilj, je na koncu poplačal ves trud.

Tudi na taboru v Stranjah so se pomerili v raznih športnih in skavtskih večerih. Zanimiva je bila velika igra. Skupina potnikov je morala prevažati torov iz ene postojanke v drugo, pred roparji so jih branili stražarji. Tudi v tej igri je prišel v preizkušnjo osebni čut lojalnosti v igri. Za skavtske spretnosti so se naučili, kako prečkamo jarek po prvi, kako pravilno zašijemo luknjo v platnu, kako

čimprej postavimo šotor in kako se znajdemo v primeru nesreč, npr. v kakšen položaj postavimo nezavestnega.

Za duhovno poglobljanje izvidnikov in vodnic je na tem taboru skrbel g. Žarko Škerlj. Na dan zbraniosti so se porazdelili v starostne skupine in s pomočjo duhovnega vodje in voditeljev debatirali o temah kot so osamljenost, egoizem in menefregizem v nas samih in v svetu, dalje o našem osebnem odnosu do vere, kaj nam vera pomeni in kako živimo v Cerkvi. Izkazalo se je, da si mladi 14- in 15-letniki želijo takih pogovorov, kar daje misliti, da jim ni vseeno, kakšni so in kakšni bodo.

Na obeh taborih so bili menda zadnji dnevi taborenja najbolj polni lepih doživetij. Eni so šli na hajke, se pravi na izlete v dvojce s prenočitvijo izven tabora, večje skupine so šle na raid, vsi mlajši pa so si nekoliko izven tabora postavili bivak in si skuhal večerjo.

Z NOVIM DELOM SMO ŽE ZAČELI

Na poletnih taborih so si skavti in skav-

tinje nabrali torej veliko izkušenj in novega zagona za nadaljnje delo, saj so se že te dni pokazali v javnosti. Eni so sodelovali pri sv. maši za bazoviške junake prejšnje soboto v Bazovici, spet drugi so kot častna straža bili naslednji dan pri proslavi ob spomeniku ustreljenih. Nekateri so priskočili na pomoč pri procesiji na Proseku ob Marijinem prazniku, v nedeljo 14. septembra pa se bodo v celoti udeležili vsakoletne procesije na Opčinah. Skupina izvidnikov in vodnic se v teh dneh mudi na taboru z italijanskimi skavti na Opčinah. Eden izmed ciljev tega tabora je medsebojno spoznavanje. V nedeljo, 21. septembra, pa bo srečanje tržaških, goriških in koroških skavtov. Z avtobusi se bodo odpeljali na izlet na Gorenjsko in utrjevali prijateljske vezi, ki se plečejo že vse od zadnjega jamboreeja ob športnih in drugih skupnih pobudah.

Pestro delovanje Slovenske zamejske skavtske organizacije se je torej že začelo in s skorajšnjim začetkom tedenskih sestankov stopilo v novo delovno leto.

Astra

Nekaj misli iz »Labirinta«

Kako so si partiji v Trstu delili »narodno« premoženje

Junija 1948 je Stalin izobčil Tita in jugoslovansko partijo. Njegovemu izobčenju so se pridružile vse ostale partije, tudi italijanska, ki jo je v Italiji vodil Togliatti, v Trstu pa Vittorio Vidali. Toda v Trstu je bila partija sestavljena iz slovenskih in italijanskih članov; vodilno vlogo so od maja 1945 do junija 1948 imeli slovenski partiji.

Po razkolu Moskva-Beograd nastane na Tržaškem povsem nov položaj: Vidali in italijanski tovariši se odločijo za Stalina, brez oklevanja. Kaj pa slovenski? V »Labirintu« beremo: »In tako je prišlo do razkola v dotedanji partijski dvoživki: italijanski del partije, in z njo večina slovenskih komunistov, se je odločil za Moskvo, slovenski vodstveni partijski kader pa za Ljubljano oziroma za Beograd.«

Razkol je bil globok in je razdvojil do tedaj enotne partije, kratko je pa seveda potegnila Jugoslaviji zvesta stran. Tako sprašuje Radko Suban sogovornika, po Informbiroju zvestega Jugoslaviji: »Kaj ni absurdno, da si pred časom mene na Akvedotu označil za nacionalista, zdaj pa kominformovci zmerjajo za nacionaliste vas slovenske komuniste?« Namreč tiste, ki so se odločili proti resoluciji Informbiroja.

»Tej delitvi komunistov je sledil pravi kaos v političnem življenju slovenske narodne skupnosti,« poroča Suban. Toda ta delitev, ta črta razdelilnica ni šla po »narodnostnem ključu« tako, da bi se delili slovenski in italijanski ljudje, temveč glede na odnos do internacionalizma oziroma nacionalizma. Slovenska narodnostna skupnost je razpadla (med partiji in ne med demokrati, op. ured.). Najprej se je začelo v partiji »diferenciranje«, potem se je le-to preneslo na »delitev premoženja«, tistega premoženja, ki so ga slovenski komunisti tedaj, ko je vladalo »partijsko bratstvo« med njimi, dali na razpolago italijanskim tovarišem in »dali na razpolago vse, kar so premoogli, premičnine in nepremičnine«, in zdaj so italijanski komunisti hoteli uveljaviti te podarjene jim »pravice«. Najprej se začno obnašati, kakor da bi bili gospodarji v teh prostorih. »Rovarijo po uredništvu, klofotajo urednike in zmerjajo dekleta z vlačugami,« kajpak slovenske ljudi.

Spor je šel svojo pot naprej. In Boris Pahor v Labirintu modruje: »Italijanski komunisti nasprotujejo prav temu, da bi bilo italijanski državi odvzeto, kar je pridobila leta 1918. In zato pojejo tudi italijanski nacionalisti aleluja za alelujo ob uspešnem uveljavljanju kominformovcev. Tem je zvestoba internacionalizmu sijajno kritje za njihovo nacionalno usmeritev, saj s tem, da so zvesti Moskvi, so tudi za Togliattija, torej za italijansko partijo. Kajti Italijan je zmeraj najpogreje Italijan,« ugotavlja nekoliko pozneje. »Glavnina slovenskih komunistov na Tržaškem je pa za Vidalijem, ker so njim bili internacionalistični ideološki razlogi »primarni«, to je pred narodnimi« (kakor so jim bili tudi pozneje in so jim še danes, op. ured.).

Nastopil je pravi kaos, ne le v političnem življenju, temveč v življenju ljudi sploh. Politični razdor se je prenašal do temeljnih življenjskih celic,« ko se v slovenskih družinah odločajo eni za Moskvo, drugi

za Ljubljano,« te »ideološke razporeke« pa so se prenesle na vse življenje. Celo na koncertih je prihajalo do napadov kominformovcev in so celo ženske »brcale, pljuvale in lasale«. Položaj je bil obupen; ta »sramotna polomija« je slovensko narodnostno skupnost ugonabljal bolj »kakor nekoč fašizem«, zakaj nekdanje zločine proti slovenskemu prebivalstvu so zakrivilo italijanski ljudje, zdaj pri uničevanju naših društev sodelujejo tudi slovenski komunisti. Nekoč smo se bali tučja in se pred njim umikali v ilegalo, a tam smo bili med sabo odkriti. Zdaj pa je, kot da smo si slovenski ljudje drug pred drugim v ilegali,« potoži neki zdravnik Subanu.

Tako imenovani komunisti, italijanski in slovenski, so postajali oblastni, »ker so se zavedali, da imajo za sabo vse tržaško delavstvo in večino slovenskih komunistov. Slog njihove napadalne objestnosti je imel svojo matrico v nekdanji črnosrajniški metodi krotjenja »trdih ččavov«. Ta naziv so namreč »Italijanski vrli marksistični naprednjaki« pri napadih na slovenske kulturne prireditve tudi sami vneto uporabljali. »A ta sam po sebi neznošen položaj je postajal za slovensko skupnost iz dneva v dan bolj dramatičen, ker je Moskvi zvesto komunistično vodstvo začelo stegovati roke po slovenskih ustanovah, češ da so del partijskega premoženja.« To je bilo tudi logično: če gre za partijsko premoženje, potem se pri delitvi partije mora logično deliti tudi — premoženje

Toda — za kakšno »partijsko premoženje« naj bi sploh šlo? To je bilo premoženje slovenske narodne skupnosti, ki si ga je ustvarila sama konec prejšnjega in v začetku tega stoletja, ko se je sploh uveljavila v mestu kot slovenska narodna kulturna skupnost!

Da prikažem različnost dveh načinov mišljenja, »navadnega« in partijskega, navedem iz romana dvojce pogovorov:

Suban: »Vidalijeva partija bi se rada polastila poslopja pri Sv. Jakobu.«

Oče: »Kako — polastila?... Kakšno pravico pa ima?... Kaj ni poslopja zgradila Ciril-Metodova družba? Kaj nismo mi nabirali prispevke, da bi imeli svojo šolo v mestu?«

Suban: »Seveda... Magistrat je odklanjal vse zahteve, da bi v mestu odprli šolo za slovenske otroke, tako ste si jo postavili sami. Privatno.«

Oče: »Tako je, privatno, kot so bile privatne tudi vse druge naše šole v mestu. A kaj imajo tuji pri tem?«

Suban: »Za slovenske komuniste to niso bili tuji, pač pa tovariši, zato so z njimi delili vse, kar so imeli.«

Oče: »To, kar so si sami pridobili, naj bi bili delili z drugimi... Ne pa imetja, ki je sad naših žuljev.«

Partijska logika pa je razvidna iz naslednjega pogovora, ki ga je imel Suban z nekimi partijci:

Suban: »Vi ste spravili italijanske tovariše v čisto slovenske ustanove, v ustanove, v katere ne bi pravzaprav sodili niti vi, ker so jih zgradili ljudje, ki niso imeli nič skupnega s komunizmom.«

Partijec: »Bilo je vsekakor delovno ljudstvo.«

Suban: »Seveda. A vi ste jih imeli za nazadnjaške narodnjake.«

Partijec: »Ker so bili tisti, ki so jih

Smrt koprškega duhovnika

Gospod Jamnik, ki živi v Duhovniškem domu v Ljubljani, je sporočil 3. septembra, da je pred enim tednom umrl v Ljubljani duhovnik Franc Gombač. Pokojni se je rodil v Ilirski Bistrici leta 1921. V duhovnika je bil posvečen leta 1946. Njegova zadnja služba v koprski škofiji je bila v Zagorju, kjer je bil župnik. Zavoljo slabega zdravja se je lani župniji odpovedal in našel zavetišče v Duhovniškem domu v Ljubljani.

Škofijski pastoralni dnevi

Kakor smo že omenili, bodo od 24. do 28. septembra tržaški škofijski pastoralni dnevi na temo »Cerkev in teritorij«.

S temi modernimi izrazi želi Cerkev poudariti sodobnemu človeku svoje poslanstvo sorazmerno s potrebami današnjega časa. Cerkev nima nič kaj opraviti z administrativnimi posli, ki so in ostanejo svojstveni deželni, pokrajinski ali občinski upravi, pač pa poudarja svoje zanimanje za človeka, ki živi v različnih okoliščinah, zlasti za tistega, ki živi v težkih gmotnih in moralnih razmerah.

To zanimanje Cerkve izvira iz njenega primarnega poslanstva, ki je predvsem in nadvse misijonskega značaja, se pravi, da ima nalogo oznanjevanja Kristusovega nauka. To oznanjevanje pa izhlapi, če primanjkuje poznanje človeka, njegovega ambienta in tudi njegove zgodovine.

V teh dnevih bodo delovale posebne delovne skupine, med katerimi bo tudi slovenska, ki bo preučevala stvarnost in

potrebe slovenske Cerkve v naši škofiji. Razumljivo, da se v to delovno skupino lahko prijavijo vsi, predvsem mladi, vsekakor taki, ki bodo jasno in odkrito povedali svoje mnenje.

Vsekakor ne moremo mimo te prilžnosti; da ne bo le akademsko razpravljanje, bo od nas odvisno. Ne bomo izdali nobenih dokumentov, ker jih že itak imamo preveč; to razpravljanje naj bi bilo osnutek za nadaljevanje dela po župnijah in v našem dekanatu. Kaj več prihodnjič.

Dušan Jakomin

Lepo uspele duhovne vaje

Udeleženk pri duhovnih vajah v domu »Le Beatitudini« je bilo proti pričakovanju veliko (40). Se nobeno leto toliko. Skoraj vse so bile Tržačanke, le dve sta bili z Goriškega. Vodil jih je frančiškan Polikarp Brolih iz Ljubljane. Trajale so tri dni, pa so ti trije dnevi hitro minili. In kako tudi ne, v tako lepem, samotnem in mirnem kraju, v tako lepem Domu, v neposredni bližini Gospoda, med preiščevanji, molitvijo in petjem svetih pesmi.

Prihodnje leto bodo, če Bog da, take duhovne vaje od 31. avgusta do 2. septembra.

Kaj če bi imeli podobne duhovne vaje tudi za naše moške? Potrebne in koristne bi jim bile gotovo. Prvo leto bi se jih udeležilo manjše število, potem pa vsako leto več. Mislimo na to, zlasti še, ker imamo na voljo tako lep in pripraven Dom.

V nedeljo 14. septembra bo na Opčinah pri Trstu

38. MARIJANSKI SHOD

Začetek ob 15.30 v župnijski cerkvi. Ob lepem vremenu bo procesija po vasi s kipom Fatimske Marije. Sledila bo sveta maša na prostem za cerkvijo. Letos bo vodil procesijo, maševal in pridigal urednik »Ognjišča« iz Kopra g. Franc Bole. Vsi rojaki prisrčno vabljeni!

V Ljubljani je umrl stolni župnik Anton Smerkolj

V ponedeljek 1. septembra je Bog poklical k sebi župnika ljubljanske stolne župnije Antona Smerkolja. Ravno pred enim letom je moral nenadno v bolnišnico. Od takrat ni bil več zdrav. Včasih se je zdelo, da bo zmagala njegova močna volja in pomoč zdravnikov, potem pa je spet zmagovala bolezen. Zdravil se je na Kliničnem centru v Ljubljani in na Golniku. Še razmeroma precej pri moči je 29. junija praznoval 40-letnico mašniškega posvečenja. Zadnje dni je moral spet na Golnik in tam je končno zmagala bolezen. Dolžnosti župnika je vršil do zadnjega. V ljubljanski škofiji je opravljal še druge številne odgovornosti.

V sredo 3. septembra pozno popoldne so rajnega pripeljali v stolnico, kjer ga je pričakala velika množica ljudi. Zvečer je bilo v do kraja polni cerkvi somaševanje, ki ga je vodil nadškof Suštar. Somaševali so oba pomožna škofa, vsi kanoniki in približno 50 duhovnikov. Iz Trsta sta somaševala škofov vikar dr. A. Škerl in sošolec pokojnega Stanko Zorko.

Nadškof Suštar, ki je bil tudi več let sošolec umrlega župnika, je v govoru orisal pokojnikov lik. Omenil je njegova službovanja v tržaški škofiji v Dolini, potem v Zagorju in končno v ljubljanski stolnici. Omenil je, da je bil verjetno najbolj delaven duhovnik škofije. Izredno si je prizadeval za katehezo. V prvih letih, ko ni bilo na voljo učbenikov, je sestavljal in razmnoževal veroučne pripomočke. Veliko je prevajal iz nemškega in italijanskega jezika. Navdušeno je po koncilu uvajal spremembe v bogoslužju. Uredil je cerkev v Zagorju, ki je dobila verjetno prva v Sloveniji stalen oltar obrnjen k ljudstvu. To delo je izvedel tudi v ljubljanski stolnici. K sodelovanju je pritegnil najboljše arhitekta. Trudil se je,

da bi bili bogoslužni prostori za ljudi privlačni. Uredil je stolno župnišče. Iz stariške stavbe je napravil moderno zgradbo, ki odgovarja vsem zahtevam sedanje ga časa.

Skrbel je za širjenje verskega tiska. V cerkveni veži stolnice je uredil majhno prodajalno, a je bilo v njej na razpolago vse. Znal si je pridobiti številne pomočnike in pomočnice.

Spoznal je potrebo, da se v novih razmerah nudi odraslim nekrščenim prilžnost za pripravo na krst. Sam je vodil tečaje za katehume in mnogim omogočil vstop med božje ljudstvo.

Trudil se je tudi za nove oblike pastoralnega dela. Začel je z neokatehumen-skimi skupinami. Sedaj jih je imel kar pet. Z duhovniki sodelavci je organiziral stalno službo spovednikov. V stolnici je bil ob vsaki uri na voljo spovednik.

Vse to je povedal v govoru g. nadškof. Za vse njegovo zavzeto delo se mu je zahvalil in mu zaželel božje blačilo.

Pokojnega župnika je zadel izredno hud udarec, ko so mu neznanci v rojstnem domu poleti 1946 umorili starše in edino sestro. Deležen je bil tudi zapora, najprej po službovanju v Dolini šest mesecev in potem dva meseca v Zagorju.

Pri maši je pel stolniški zbor. Po maši so verniki nadaljevali z molitvami ob krsti in bedenje v stolnici se je nadaljevalo dolgo v noč. V četrtek zjutraj so krsto iz stolnice prepeljali v cerkev na Žale, kjer je bil popoldne ob treh pogreb.

Župnika Smerkolja je Bog obdaril z velikimi sposobnostmi, ki pa jih je v duhovniškem življenju in delovanju še razvijal in skrbno uporabljaj. Naj mu bo Gospod za vse trud v Njegovem vinogradu bogat in dobron plačnik.

S. Z.

vodili, buržoazni elementi.«

Tako: to, kar je naredilo delovno ljudstvo, je skupno, je naše, se pravi, Naše, saj smo Mi avantgarda tega ljudstva. Torej lahko razpolagamo z imetjem ljudstva, kakor da je Naše.

Opomba. Po tej logiki so si slovenski in italijanski partiji na Tržaškem prisvo-

jili vse nekdanje slovensko narodno premoženje: odškodnino za požgani Narodni dom, šolska poslopja pri Sv. Jakobu in še in še. Demokratična Italija jim je šla na roko prav zato »ker Italijan je najprej Italijan« in tega tudi partijcem nihče ne more zameriti. O da bi bili tudi slovenski partiji najprej Slovenci!

goriške novice

Kvaternica na Miremskem Gradu

Romarski shod v obnovljeni cerkvi Zalostne Matere božje bo letos v nedeljo 21. septembra.

V soboto zvečer pred praznikom 20. septembra bo maša ob 19. uri; vodil jo bo župnik iz Šempetra pri Novi Gorici Dušan Bratina ob petju zbora iz Šempetra; po maši procesija z lučkami.

Na praznik, v nedeljo 21. septembra, bodo maše: ob 7. uri peta z govorom, ob 10. uri župnijska slovesna maša; celebrant župnik Mirko Zakej; poje domači zbor.

Popoldne ob 15.30 pete litanije, ob 16. uri slovesna maša; celebrant in pridigar urednik Družine dr. Drago Klemenčič.

Ves dan priložnost za spoved.

Standrež

Renzo Faganel, mladi in znani trgovec iz naše vasi, je sredi avgusta veselo odšel s svojo družino na počitnice na Mali Lošinj v Dalmaciji. Tam so se utaborili ob morju skupno z drugimi petimi mladimi družinami iz Standreža in preživeli kaj prijetne dneve oddiha.

Renzo in njegovi prijatelji so se zabavali zlasti s potapljaškim športom v morske globline. V soboto 30. avgusta so došli, da se vrnejo domov, zato se je za slovo v petek zvečer Renzo še zadnjič, skupno s prijateljem, spustil 40 metrov globoko v morje. A tedaj se je zgodila tragedija: Renzo se ni več vrnil na površje. Iskali so ga na vse mogoče načine in s pomočjo vseh razpoložljivih sredstev in kompetentnih ustanov, a vse zaman. Našli so ga mrtvega šele v nedeljo popoldne.

Zalostna vest o tragični smrti se je v soboto kot blisk raznesla po vasi in vse pretresla ter užalostila, saj so Renzo in njegova družina v vasi in okolici zelo znani in priljubljeni.

To se je izpričalo v sredo 3. septembra ob njegovem pogrebu: oba trga pred in za cerkvijo, kjer stoji njihov dom, sta bila natrpana z izredno veliko množico prijateljev in znancev. Vsi so se zbrali, da se poslovijo od mladega moža in očeta. Dolga vrsta vencev se je zvrstila od doma do cerkve. Tam smo z molitvijo in sveto daritvijo izročili usmiljenemu Bogu pokojnega prijatelja in prosili za pomoč za žalostno družino. Ob grobu mu je zbor »Oton Zupancič« zapel v slovo dve žalostinki.

Otožni smo se razšli in vsi ponovno izražamo občuteno sožalje vsem potrtnim sorodnikom pokojnega prijatelja, zlasti njegovi ženi in sinčku Danijelu ter materi, očetu in bratu.

Rupa

Huda nesreča. Ko se je v ponedeljek zjutraj pred osmo uro peljal na delo na svojem motoričku, je Egon Trampuž na Tržaški cesti blizu bencinske črpalke Esso doživel težko nesrečo. Vanj se je zaletel avtomobil Fiat 131, ki je vozil v nasprotni smeri. Trčenje je bilo tako hudo, da je Trampuž kmalu po nesreči umrl. Sofer avtomobila, Lo Cuoco, pa je bil ranjen, ker ga je zaneslo v drevo ob cesti; vendar njegovo stanje ni resno.

Pok. Egon Trampuž je bil domačin iz Rupe, kjer si je pred leti zgradil novo hišo. Uslužben je bil pri železnici, kot tudi njegova žena Valnea Pittia. Star je bil 39 let in zapušča poleg žene še dva nedorasla otroka. Pokopali so ga v Rupi.

Družini naše sožalje; voznike na cesti pa prosimo, naj bodo bolj previdni.

Za televizijske oddaje v slovenščini

Dne 8. septembra so se na sedežu RAI v Rimu sestali predstavniki SSK Marjan Terpin in dr. Mirko Špacapan z vodjo III. mreže italijanske televizije dr. Oraziem Guerro. Razpravljali so o položaju slovenske manjšine v Italiji in podrobno analizirali predložene zakonske osnutke za globalno zaščito ter za doseg slovenskih televizijskih oddaj. Visoki predstavnik je dejal, da dobro pozna razmere v naši deželi, da bo nastopil pri deželnem vodstvu RAI, da v kar največji meri spremlja delovanje Slovencev v Italiji. Obenem je tudi zagotovil svoje osebno zanimanje za čimprejšnjo rešitev problema lastnih slovenskih televizijskih oddaj.

Volitve v svet Goriške zdravstvene enote

SSK je v soboto 6. septembra predstavila svoje kandidate za volitve v upravni svet Goriške zdravstvene enote (Usl), ki

bodo 26. septembra. Kandidati so: Branko Černic, Maks Gergolet, Darko Miklus in Pavlin Tanja.

Listo je predstavil na goriški občini, kot to predvideva zakon, svetovalec SSK iz Steverjana Ivan Vogrič. Zanimivo je pri tem, da župani vseh treh slovenskih občin (Humar, Primožič in Lavrenčič) kandidirajo na listah PCI. Če je Lavrenčič poznan kot ekspanzionist PCI, bo marsikoga presenetila odločitev za partijo Steverjanskega in sovodenjskega župana.

† inž Branko Ferlat

V četrtek 4. septembra so v Sovodnjah pokopali bivšega dolgoletnega profesorja matematike in fizike na našem goriškem učiteljski inž. Branka Ferlata. Doma je bil iz Mirna, visokošolske študije je dokončal kot ladijski inženir v Genovi. Po vojni je želel ostati na Goriškem in je zato sprejel mesto profesorja na našem učiteljski, kjer je poučeval do upokojitve. Po ženi smrti je vedno bolj bolehal in zadnje čase je bil v bolnišnici. Umrl je lepo spravljen z Bogom v novi bolnišnici sv. Janeza od Boga, ki jo vodijo usmiljenici bratje. Bog mu daj večni pokoj. Hčerki Ileani in sorodnikom naše iskreno sožalje.

Slovenska sekcija na ITI bo popolna

V Rimu so predstavniki SSK uspeli, da bomo dobili zaključno triletje v usmeritvi informatike za slovensko sekcijo ITI Galilei v Gorici.

Gobe so radioaktivne

Ugotovili so, da se v naši deželi še vedno poznajo posledice černobilske nesreče. Izkazalo se je namreč, da so gobe radioaktivne. Zato deželni odbornik za zdravstvo priporoča previdnost pri nabiranju in uživanju gob. Naj se uživajo le v majhni meri, ker sicer utegnejo škodovati zdravju.

Prav tako se je izkazalo, da je v naši deželi še vedno radioaktivna srnjada. Zaradi tega so odprtje lova na srne odložili na poznejši čas.

»Presneti černobilski oblak, še vedno dela škodo!« je vzkliknil deželni odbornik za zdravstvo.

Pomoč hrvaški Cerkvi

Ustanova »Cerkev v stiski« je zagrebškemu bogoslovju dala prispevek 24.000 dolarjev za centralno ogrevanje in razna obnovitvena dela na stavbi. Bogoslovju v Sarajevu so pa poslali 7.400 dolarjev za namestitve ogrevanja na sončno energijo.

»Naši razgledi« v spomin Franceta Goršeta

V 16. številki uglednega slovenskega štirnajst dnevnika »Naši razgledi«, ki izhaja v Ljubljani, je zelo dober spominski zapis na Franceta Goršeta. Napisal ga je Lado Smrekar. V uvodu pravi: »Umrl je človek, ki je nosil v sebi resnični dar ustvarjalca. Umrl je mož z otroško dušo, mož, ki se je znal čuditi vsemu, kar je lepega, mož, ki je znal trpeti dostojanstveno in ki je izgoreval v pristni evangeljski ljubezni.«

Potem nadaljuje: »Njegovo življenjsko popotovanje predstavljajo trije krogi: globoka vera, umetnost in skrb za slovenstvo. Globoka vera mu je narekovala na stotine stvaritev, med njimi je po približni presoji vsaj dvajset križevih potov, kjer se pojavlja zdaj kot Simon iz Cirenne, zdaj kot padli Kristus pod križem, pri sleherni postaji pa je navzoč kot pesnik in mučenik.«

Opisuje njegovo življenjsko pot. Posebej omenja Goršetovo razočaranje, ko leta 1972 za njegovo 75-letnico ni smela biti odprta razstava njegovih stvaritev v galeriji v Kostanjevici na Krki. Takrat se je odločil, da bo jesen svojega življenja preživel na Koroškem in je res nadaljeval z delom prav do smrti. Število njegovih umetnin presega tisoč enot.

Svojo galerijo v Svečah na Koroškem in vse svoje imetje je zapustil slovenskemu prosvetnemu društvu Kočna.

Pisec še pove, da je bil Gorše pokopan z vsemi častmi, a brez besed slovesa iz matične domovine, če se odšteje škofova homilija.

V časopisu je tudi devet fotografskih posnetkov Goršetovih posebno značilnih umetnin.

Naša romanja na Barbano

V ponedeljek 15. septembra bomo znova skupno poromali na Barbano. Ne bo odveč, če pogledamo, kako je bilo do sedaj s temi našimi romanji.

Prvo skupno romanje slovenskih vernikov na Barbano je bilo leta 1954. Obhajali smo Marijansko leto ob 100-letnici razglasitve resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju. Na pobudo svojega nadškofa smo goriški Slovenci organizirali veliko skupno romanje na Barbano 11. avgusta; bila je sredo. Odpotovali smo že ob 6. uri, imeli prvo mašo ob osmih, drugo ob desetih, popoldne pa stanovske govore, procesijo s kipom Matere božje in blagoslov. Na povratku smo se ustavili v Ogleju in si ogledali baziliko. Bilo nas je okrog 700 in 17 duhovnikov.

Tako so se začela ta naša skupna romanja na Barbano, ki so se potem nadaljevala leto za letom z majhnimi spremembami. Udeležba se je iz leta v leto večala. Leta 1956 nas je bilo že okrog tisoč, med njimi tudi prvi Tržačani. Kakih deset let smo vztrajali pri celodnevem

romanju ob 8. ure zjutraj do popoldanskega blagoslova. Leta 1961 smo romanje prenesli od avgusta na 15. september. Udeležba se je povečala na 1300. Najštevilnejše romanje je bilo najbrž leta 1963, ko smo povabili mariborskega škofa Maksimilijana Držečnika. Na poti na koncil v Rim se je ustavil pri nas in vodil romanje. To je bilo že skupno goriško-tržaško. Udeležencev je bilo nad 1500 in 35 duhovnikov. Vršilo se pa je 23. septembra.

Ze od leta 1954 smo torej zvesti temu skupnemu romanju na Barbano se vrši leto za letom, čeprav ne vedno na isti dan, vedno pa priključno na Marijin otok kar veliko njenih častilcev iz goriške in tržaške škofije. Na Barbani se oboji čutimo še najbolj doma. Naj bi bilo tudi letos tako, ko bo romanje vodil tržaški škof Bellomo.

Pesmi med mašo na Barbani ob 11. uri: vstopna: Najvišji vsemogočni Bog; pri darovanju: Ti, o Marija; pri obhajilu: Mogočno se dvigni ter O Marija, naša ljuba Mati; po maši: Marija, skoz življenje.

Pravljica - ali pa tudi ne?

Nekoč je živela — saj tako pričinja vsaka, naj si bo lepa ali grda pravljica — neka stara simpatična gospa. Pravzaprav je v tem mestu živelo veliko starih in osamljenih gospod. Vendar pa je bila ta naša stara gospa na poseben način srečna, ker je imela poleg sebe imenitno družino — svojega Fufija! Bil je to zavidanja vredna žival, ta njen maček. Pred mnogimi leti ga je namreč iz usmiljenja pobrala, ko je bil še čisto majhen, na kraju za odlaganje smeti, vsega nebogljenega in mijavkajočega.

Od tistega odrešitvenega trenutka dalje je Fufi rastel močan in zdrav, s pravico do mehkih blazin in privilegiranih griljajev hrane, ki jo televizija tako obilno reklamizira samo zanje. Kožušček pestre sive barve in svetlomodrih oči, je bil edinstven mačji lepote.

Stara gospa je nadvse vrljubila svojega Fufija, a je to ljubezen velikodušno delila z najboljšo prijateljico, nekaj let mlajšo sosedo. Vsako popoldne je zvesto prihajala k njej na kavico in seveda na klepet, in pa da je pobožala in ljubkovala Fufija, ki je medtem kar se da zadovoljno predel.

Res čudovito mesto! Živali so bile vzorno oskrbovane in ljubljene. Sploh so se tu odlikovali po velikih idealih ljubezni in solidarnosti. Tudi naša gospa je nič kolikokrat dala svoj solidarnostni prispevek, ko se je tu pa tam na ulici pojavila mizica in nekaj letakov, ki so apelirali na dobro srčnost meščanov. Kako tudi ne, saj gre na tem svetu res preveč stvari narobe, da bi smeli upravičeno protestirati in biti solidarni z vsemi, ki trpijo pomanjkanje in glad, medtem ko se cela Evropa koplje v izobilju. Prav je zavzemati se za ostarele, da ne umirajo osamljeni na svojih domovih, prav je spregovoriti o rasni diskriminaciji. Stara gospa je vse to upoštevala in podpisovala. A kaj, ko pa se je ob mizicah, podpisih in letakih obravnavalo le o slabem ravnanju z živalmi...

Vse prav in dobro, kot njen Fufi, imajo tudi vse druge živali pravico, da živijo v naravi in se hranijo z odličnimi zalogami iz znamenitih škatlic.

Toda nekega črnega dne je Fufi poginil. Po tolikih letih skupnega življenja se je stara gospa morala ločiti od svojega ljubljence s čudovito dlako in svetlomodrimi očmi, ki je tako prikupno predel tudi njeni prijateljici. »Nič ne marajte,« jo je ta tolažila, »vaš Fufi ne bo končal v odpadkih; lahko bo mirno počival v dobri zemlji in z lepo spominsko ploščo.« In res, v tem čudovitem mestu, zlatega srca, so se domislili prav vsega, tudi pokopališča za živali!

Kaj pa mislite! Po tolikem trudu zvestega mijavkanja, lajanja in cviljenja za gospodarja, tudi oni zaslužijo, da se končno mirno odpokojijo v dobri zemlji.

Prijateljica je takoj prepričala staro gospo, da ni pomislila niti za trenutek: vzela je iz banke svoje prihranke in Fufiju preskrbela najlepši prostor na pokopališču za živali. Na velikem spomeniku je blestel napis: »Najlepšemu Fufiju na svetue.«

To pa še ni vse. Sedaj osamljena stara gospa gre k malu za tem umrla. Po osmih dneh so jo našli v stanovanju mrtvo. Nič ne opazil njene odsotnosti, niti njena najboljša prijateljica, ki je zahajala k njej na vsakodnevno kavico in na klepet. Na hitro so jo odnesli in sedaj tudi ona počiva — pozabljena od vseh. Njen grob je brez spominske plošče, brez cvetja. Le

njen Fufi ga ima. Ob njegovem nagrobniku je vedno največ in najlepša cvetja. Ljubezniva sosedka kar ne more in ne more pozabiti njegovih svetlomodrih oči in mehkega kožuščka.

Tako se dogaja v mestu, kjer se resnično in silno ljubijo — samo živali!

Za našo srečo upamo, da je to samo — grda pravljica. Ali pa tudi ne?

Po Vita Nuova 2.5.1986 priredila F. V.

Kje je največ škofov?

Na to vprašanje bi marsikdo omenil na prvem mestu Italijo. Res je tako. Italijanska škofovska konferenca šteje 451 članov. Drugo mesto zavzemajo ZDA. Tamkajšnja škofovska konferenca šteje 399 članov. Na tretjem mestu je Brazilija, katere episkopat šteje 367 škofov. Za marsikoga morda presenečenje, toda če pomislimo, da je Brazilija država z največjim številom katoličanov (okoli 100 milijonov), nam postane številka razumljivejša.

DAROVI

Za Katoliški glas: N. N. 20.000; Vladimir Sturm 22.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: v spomin prof. Branka Ferlata daruje hči Ileana z družino 100.000 lir.

Irena Vetril Bertolini v spomin pokojnih Zore Čuk vd. Bregant, Leopolda Mrak vd. Simčič, inž. Branka Ferlata, za Zavod sv. Družine, za katoliški tisk in za Katoliški dom po 50.000 lir.

Za novo telovadnico v Gorici: ravnatelj, učno in neučno osebje goriškega učiteljskega namesto cvetja na grob inž. Branka Ferlata, dolgoletnega profesorja na učiteljski »S. Gregorčič« v Gorici 100.000 lir.

Za Pastirčar: Marica Cargo namesto cvetja na grob Leopolda Mrak vd. Simčič 20.000; N. N. 20.000 lir.

Ida Koshuta: za Katoliški glas in za novo telovadnico v Gorici po 50.000 lir.

Za lačne po svetu: Melanija iz Doberdoba v spomin sestre Stefanije Frandolič 50.000 lir.

Ob 10. obletnici smrti Alfonza Grudina: žena za slovenske misijonarje in za lačne po svetu po 10.000 lir.

Za dograditev zvonika v Drežnici: župnijski urad Sv. Ivana v Gorici 100.000 lir.

Nada Pertot namesto cvetja na grob Leopolda Mrak vd. Simčič 20.000; G. J. Marcela Pahor 10.000; Gina Cusina v spomin Hilarija Požarja 10.000 lir.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu: Vera Vidmar namesto cvetja na grob Santine Baretto 15.000; Marija Mijot 10.000; Marcela Pahor 10.000; Gina Cusina v spomin Hilarija Požarja 10.000 lir.

Za popravilo cerkve v Ricmanjlih: druž. Košuta, Trst v spomin pok. strica Bernarda Zuljana 100.000; N. N., Mačkolje 100.000; Boža Dobrila, Log 15.000; Eda Rodela, Log 15.000; druž. Kralj, Trebče v spomin pok. Ivana Hrvatiča 15.000; druž. Ličer-Praselj, Trst v spomin pok. Bernarda Zuljana 50.000; ista v spomin pok. župnika Antona Smerkolja 50.000 lir.

Za cerkev v Nabrežini: občinska uprava 1.500.000; ob krstu Anje: Pangos 50.000, Spetič 50.000; ob 25-letnici poroke družina Visentin 200.000; družina Kakeš v spomin pok. prof. Branka Ferlata 100.000; Colja 50.000; bolniki 30.000; Kukanja 20.000; G. J. 10.000; Stepančič 10.000; Caharija 10.000 lir.

Vsem podpornikom našega lista Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Spored od 14. do 20. septembra 1986

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu. 10.30 Mladinski oder: »Mala čarovnica«. 11.45 Vera in naš čas. 12.00 Kmetijski tednik. 14.25 Prvi del XVI. festivala domače glasbe v Steverjanu. 15.00 Moški zbor Edinost iz Pliberka. 16.00

Ponedeljek: 8.10 Liki iz naše preteklosti. 9.00 I. Pregelj: »Plebanus Joannes«. 10.10 Koncert. 12.00 Onkraj naših ožjih meja. 13.20 Komorni mešani zbor iz Nove Gorice. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Klasični album. 18.00 Kmetijski tednik.

Torek: 8.10 Morje, zibelka človeštva. 9.00 Iz sence večnosti. 10.10 Koncert. 12.00 A. Marodič: »Dirka«. 14.10 Otroški kotiček. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Klasični album. 18.00 Slovenka.

Sreda: 8.10 Onkraj ladijskega vijaka. 9.00 Iz življenja naših skladateljev: »Janez K. Novak«. 10.10 Koncert. 12.00 S potovanja po Afriki. 13.20 Tržaški oktet. 14.10 Glasbeni portret Urbana Kodra. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Klasični album. 18.00 Literarne podobe.

Četrtek: 8.10 Povejmo v živo! 10.10 Koncert. 12.00 Poletne razglednice. 14.10 Otroški kotiček. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Klasični album. 18.00 Pričevanja o TIGR-u.

Petek: 8.10 Stoji učilna zidana. 10.10 Koncert. 12.00 Izlet v likovno umetnost. 13.20 Letošnje zbrovsko tekmovanje Seghizzi. 15.00 Iz filmskega sveta. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Klasični album. 18.00 Kulturni dogodki.

Sobota: 8.10 Kulturni dogodki. 9.00 Iz sence večnosti. 10.10 Koncert. 12.00 Na počitnice! 14.10 Poti do branja. 16.00 Beležka. 17.10 Kulturna kronika. 17.10 Klasični album. 18.00 Smeh na domačih tleh.

Duhovnja sv. Ivana - Gorica in vodstvo SGS vabita na

DUHOVNA SREČANJA

ob začetku šolskega leta, ki bodo v Zavodu sv. Družine v Gorici

— v torek 16. septembra ob 15. uri za osnovno in srednjo šolo,

— v sredo 17. septembra ob 15. uri za višjo srednjo šolo.

Predvsem je od tega srečanja odvisno, kakšna bo šolska maša in začetek šolskega leta. Zato pridi! Z Bogom začni vsako svoje delo, da bo dober tek imelo!

OBVESTILA

Začetek šolskega leta bo po vseh šolah v naši deželi v četrtek 18. septembra.

Šolske maše: v Gorici pri Sv. Ivanu ob 9. uri; v Standrežu in Pevmi ob 9. uri; enotna srednja šola ob 10. uri v kapeli Malega semenišča.

Strežniki, ki bi na Barbani radi ministrirali pri maši, naj prinesejo s seboj strežniške obleke.

Nabirka za naše zavode na Goriškem bo v nedeljo 21. septembra, ko je kvatrna nedelja.

Duhovna obnova za družbenice in žene bo v nedeljo 14. septembra v Zavodu sv. Družine. Začetek ob 9. uri, zaključek z mašo ob 18. uri.

Srečanje slovenske verne mladine bo v Stični v soboto 20. septembra od 10. do 17. ure.

Slomškova nedelja je zadnja v septembru, letos 28. septembra. Obhajali jo bodo po vseh župnijah v Sloveniji. Prav bi bilo, ko bi se tudi mi v zamejstvu bolj zanimali za tega velikega svetniškega škofa ter kulturnega ustvarjalca in narodnega buditelja.

Kmetijski dnevi. V petek 12. septembra se bodo pričeli v kulturnem središču F. Prešeren v Boljuncu »Kmetijski dnevi«. Manifestacija si je z leti pridobila tolikšno odmevnost, da je postala središčni dogodek leta za kmetovalce v tržaški pokrajini.

DAROVI

V čast svetogorski Materi božji: Virgil Bratina ob svoji 80-letnici 100.000 lir za Katoliški dom, 100.000 lir za Katoliški glas in 100.000 lir za slovenske misijonarje.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski oglasi in osmrtnice 400 lir, k temu dodati 18 % davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo